

Κύριε Υπουργέ!
Η ομιλία της κ. Γραβι-
νιώρη στο Στρασβούργο
άνο τα πρακτικά της
Κοινοβουλίου Νίσις

Αρχείο
33.2

69

Président

Les ministres des affaires étrangères n'estiment-ils pas que le climat actuel de tension internationale présente de graves dangers pour la paix et la sécurité en Europe et dans le monde ?

De quelle manière comptent-ils contribuer à la reprise du dialogue entre les Etats-Unis et l'URSS et à la détente internationale ?

Quelles initiatives, bilatérales et multilatérales, comptent-ils prendre pour que les négociations de Genève sur la réduction des forces de théâtre se concluent de façon heureuse ?

A ce propos, ne leur paraît-il pas nécessaire, pour créer les conditions d'une telle évolution, que soit reportée l'installation des euromissiles, de manière à dégager le temps requis pour la poursuite des négociations ?

N'estiment-ils pas que les grandes manifestations pour la paix qui se sont déroulées en Europe, ces dernières semaines, démontrent que l'opinion publique européenne s'alarme de plus en plus devant la course aux armements et que la volonté de paix ainsi exprimée doit être dûment prise en considération ?

- de M. Cousté et consorts (doc. 1-1076/83), au nom du Groupe des démocrates européens de progrès, au Conseil :

Objet : La réunion d'une conférence des Etats membres de la CEE portant sur la politique industrielle communautaire

Etant donné la situation économique de la CEE et les chances d'une reprise liée à la 3e révolution industrielle que la Communauté doit absolument saisir, et vu la nécessité de la définition d'une politique industrielle fondée sur le libre jeu des forces productrices, le Conseil est-il prêt à la réunion, dans les plus brefs délais, d'une conférence des Etats membres de la Communauté afin d'examiner les politiques nationales existantes de développement industriel et les conditions d'une politique industrielle communautaire, et de faire des propositions en vue du sommet d'Athènes en décembre ?

Est-il prêt dans ce cadre à définir clairement le rôle des pouvoirs publics nationaux et européens en limitant en tout état de cause, l'interventionnisme, ainsi qu'à engager une véritable politique industrielle européenne passant par :

- l'harmonisation des règles du jeu industriel, notamment des moyens juridiques administratifs, fiscaux propres à créer un véritable marché intérieur communautaire et,

- par la promotion des industries d'avenir capables de faire face à la concurrence mondiale et guidées dans leur comportement par des orientations techniques et financières incitatives ?

- de M. Glinne et consorts (doc. 1-1074/83), au nom du Groupe socialiste, aux ministres des affaires étrangères :

Objet : Politique des dix Etats membres à l'égard du Proche-Orient

Au cours de sa période de session du mois de janvier, le Parlement européen a adopté une proposition de résolution sur la situation au Proche-Orient.

Au mois de mars, le Conseil européen a pour sa part adopté une déclaration sur le Proche-Orient.

En outre, le rapprochement opéré par l'OLP vis-à-vis de la Jordanie, les initiatives diplomatiques du roi Hussein et l'évolution politique intérieure enregistrée en Israël constituent des éléments nouveaux importants.

Le président en exercice du Conseil est dès lors invité à répondre aux questions suivantes :

1. Quelle importance les Dix accordent-ils au Proche-Orient, eu égard notamment à la responsabilité historique que portent les Etats européens en ce qui concerne la situation qui règne actuellement dans cette région et compte tenu de l'élargissement de la Communauté vers le Sud ?

2. Quel rôle les Dix peuvent-ils jouer, à côté des Etats-Unis et de l'URSS, dans l'engagement d'un processus de paix au Proche-Orient ?

3. Le droit à l'autodétermination d'un peuple peut-il, de l'avis des Dix, se concrétiser autrement que sous la forme d'un Etat et, dans la négative, pourquoi les Dix ne défendent-ils pas ouvertement le droit du peuple palestinien à un Etat qui lui soit propre ?

4. Que pensent les Dix des initiatives du roi de Jordanie ainsi que du rapprochement opéré par l'OLP vis-à-vis de la Jordanie en vue de mettre sur pied une confédération jordano-palestinienne, et sont-ils disposés à soutenir politiquement le roi Hussein dans ses efforts ?

5. Les Dix sont-ils disposés à exercer sur les deux parties en cause des pressions politiques et économiques, dans la mesure où l'une des parties réfute de manière persistante les principes reconnus du droit international ?

κ. Παπανδρέου, ασκών την Προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. - Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, είναι υποχρέωση και τιμή του εκάστοτε Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, κατά το τέλος της περιόδου των έξη μηνών που διαρκεί η προεδρία, να εμφανίζεται στην ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για να παρουσιάσει τον απολογισμό της συνόδου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Μετά την αποτυχία του Συμβουλίου της Αθήνας, την οποία όλοι γνωρίζετε, πιστεύω ότι είναι χρήσιμο, εκτός από τον απλό απολογισμό, να σας μεταφέρω και μερικές γενικότερες σκέψεις μου για την πορεία και το μέλλον της Κοινότητας.

Γνωρίζω με πόσο μεγάλο, εύλογο ενδιαφέρον το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο περιμένει τα αποτελέσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Αθήνας. Με σειρά ψηφισμάτων έχετε τονίσει την ανάγκη για ένα « νέο ξεκίνημα » της Κοινότητας που να της επιτρέψει να

Παπανδρέου

αντιμετωπίσει την τεχνολογική πρόκληση των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ιαπωνίας, να επιτύχει την εσωτερική της συνοχή με τη σύγκλιση των οικονομικών και την άρση των διαπεριφερειακών ανισοτήτων. Λυπούμαι που αυτό το « νέο ξεκίνημα » που περιμένατε δεν μπόρεσε να αποφασισθεί στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Αθήνας.

Η Διάσκεψη των Αθηνών είχε ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό. Κυριολεκτικά δεν υπήρχαν μεμονωμένα προβλήματα για διαδοχική εξέταση και επίλυση. Το θέμα μας στην πραγματικότητα ήταν ένα : ν' αποφασίσουμε ποιιά Ευρώπη θέλουμε. Αυτό θα κρίνονταν, βέβαια, από την απάντηση που έπρεπε να δώσουμε σε σύνθετα και πολύπλοκα επί μέρους προβλήματα, τα οποία, όμως, βρίσκονταν μεταξύ τους σε πλήρη αλληλεξάρτηση. Ελάχιστα, αν όχι ανύπαρκτα, ήταν πράγματι τα περιθώρια να ρυθμιστεί ένα θέμα και να αναβληθεί η λύση για τα άλλα. Η λύση σ' ένα τομέα απαιτούσε μια εξισορροπητική λύση σ' έναν άλλο. Αυτή ήταν η έννοια του πακέτου ή, αν προτιμάτε, της σφαιρικής διαπραγμάτευσης. Πρόκειται για μια κατάσταση που οφείλεται στη δεσμευτική εντολή της προηγούμενης Διάσκεψης Κορυφής, της Διάσκεψης της Στουτγάρδης.

Σκοπός της Διάσκεψης της Αθήνας ήταν να υπάρξει αποτέλεσμα που θα επέτρεπε – διαβάζω από την Διακήρυξη της Στουτγάρδης – « να αντιμετωπισθούν τα πιεστικότερα προβλήματα της Κοινότητας και να τεθούν στέρεα θεμέλια για την περαιτέρω δυναμική εξέλιξη της μέχρι το τέλος αυτής της δεκαετίας » και αυτό, πάντα σύμφωνα με τη δήλωση της Στουτγάρδης, « σε μία περίοδο που η Κοινότητα βρίσκεται αντιμέτωπη με τεράστιες κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις. »

Τα πιεστικά προβλήματα ήταν σε γενικές γραμμές :

- Η ορθολογικότερη και, στο μέτρο του δυνατού, οικονομικότερη λειτουργία της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.
- Η αποτελεσματικότερη εκπλήρωση του ρόλου των διαρθρωτικών ταμείων.
- Η ανάπτυξη νέων πολιτικών.
- Η επίλυση δημοσιονομικών προβλημάτων και μια καλύτερη δημοσιονομική πειθαρχία.
- Η προετοιμασία και πραγματοποίηση της διεύρυνσης της Κοινότητας με Ισπανία και Πορτογαλία και, τέλος,
- Η αύξηση των ιδίων πόρων.

Όλοι είχαμε συνείδηση ότι τα προβλήματα αυτά ήταν πολύ δύσκολο να ρυθμιστούν. Είχαμε, όμως, το ομο-

λογώ, και μια συγκρατημένη αισιοδοξία ότι κάτι θετικό μπορούσε να επιτευχθεί στην Αθήνα. Η πηγή αυτής της αισιοδοξίας ήταν η εκτίμηση ότι οι περιστάσεις είναι πολύ κρίσιμες για το μέλλον της Κοινότητας και κατά συνέπεια ότι όλες οι χώρες μέλη, αναλογιζόμενες τις συνέπειες, θα ερχόντουσαν στην Αθήνα με απόφαση « να τα βρούμε », να υπάρξει λύση.

Πιστεύω πως είναι άκαιρο την ώρα αυτή να αναφερθώ με λεπτομέρειες στα αίτια της αποτυχίας είτε στα επί μέρους θέματα, σ' αυτά που φαινομενικά τουλάχιστον είχαν τεχνικό χαρακτήρα, είτε στις προσπάθειες που καταβλήθηκαν μάταια για να γεφυρωθούν οι διαφορές που υπήρχαν.

Έτσι, δεν θα σταθώ στα ειδικά προβλήματα του γάλακτος, των νομισματικών εξισωτικών ποσών ή στο φόρο λιπαρών ουσιών. Προβλήματα σίγουρα αξιοσέβαστα, όπως είπε και ο Πρόεδρος Mitterrand, που εμπόδισαν, όμως, την κατά μέτωπο εξέταση και επίλυση των μεγάλων προβλημάτων.

Μιλώντας για τα αποτελέσματα της Διάσκεψης των Αθηνών, σε σας που εκλέγεσθε με καθολική ψηφοφορία από τους λαούς της Ευρώπης, θεωρώ υποχρέωσή μου, την ώρα αυτή, να αναφερθώ στα βαθύτερα αίτια της αποτυχίας.

Η αποτυχία της τελευταίας Διάσκεψης Κορυφής ήταν αποτέλεσμα, όχι μιας οποιασδήποτε πρόσφατης εξέλιξης, αλλά μιας συνεχούς από χρόνια προοδευτικής φθοράς, μιας εσωτερικής διάβρωσης της Κοινότητας, μιας αποτελμάτωσης της λειτουργίας της. Από Διάσκεψη Κορυφής σε Διάσκεψη Κορυφής γινόταν κάθε φορά καλοπροαίρετη προσπάθεια να συγκαλυφθεί η κρίση κάτω από δηλώσεις καλών προθέσεων. Η αναβολή, όμως, της αντιμετώπισης της κρίσης συνέβαλε στην παραπέρα επιδεινώσή της.

Έτσι, στη διάρκεια των τελευταίων ετών, ελάχιστα έγιναν για την από κοινού αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης και της τεράστιας ανεργίας που έπληξαν και πλήττουν την Ευρώπη. Μηδαμινή ήταν η συνένωση των προσπαθειών για την κάλυψη του τεχνολογικού χάσματος που χωρίζει την Ευρώπη από τους μεγάλους ανταγωνιστές της στον οικονομικό τομέα. Τίποτα ουσιαστικό δεν πραγματοποιήθηκε στον κοινωνικό τομέα. Ελάχιστα έγιναν για να δοθεί στην Κοινότητα η συνοχή που χρειάζεται ιδίως ύστερα από τις διαδοχικές διευρύνσεις της ή εν όψει της νέας διεύρυνσης που όλοι επιθυμούμε και περιμένουμε. Αντίθετα οι ανισότητες, όπως και σεις έχετε διαπιστώσει, μεγαλώνουν αντί να μικραίνουν, μέσα σε μια κοινότητα όλο και πιο ανομοιογενή.

Πού οφείλεται άραγε αυτή η αδράνεια ; Στο γεγονός, πιστεύω, ότι τα τελευταία χρόνια οι αντιδράσεις των κρατών μελών σε κάθε πρόταση διαμορφώνονταν με κυρίαρχο κριτήριο τις εκτιμήσεις τους για τις επιπτώ-

Παπανδρέου

σεις που θα είχε η αποδοχή ή όχι της πρότασης στις εισφορές τους στον προϋπολογισμό της Κοινότητας ή στις εισπράξεις τους από αυτόν. Θα ήταν, ίσως, υπερβολικό ή τουλάχιστον σκληρό, αν προχωρούσα και έλεγα ότι ο ένας προσπαθούσε να περάσει στον άλλο τα προβλήματά του. Εν τω μεταξύ, όμως, τα περιθώρια αναβολών στένευαν όλο και περισσότερο. Από τη μια μεριά γιατί η διόγκωση των δαπανών, πολλές από τις οποίες ήταν και είναι πραγματικά σπατάλες, καθώς και οι συνέπειες της κρίσης οδήγησαν στην εξάντληση των ιδίων πόρων της Κοινότητας, από την άλλη μεριά γιατί λίγους μήνες πριν από τις ευρωεκλογές καθένας από μας είναι υποχρεωμένος, ή στο κάτω-κάτω πρέπει να υποχρεωθεί, να πει ποιά Ευρώπη επιθυμεί.

Κάτω από τις συνθήκες αυτές φθάσαμε στη Στουτγάρδη. Εκεί, όπως ξέρετε, δεν λύθηκαν τα προβλήματα - η λύση τους ανατέθηκε στην Ελληνική Προεδρία - αλλά έγινε μια προσπάθεια να εντοπισθούν τα προβλήματα και να χαραχθούν προσανατολισμοί. Αυτή η εργασία διατυπώθηκε σε μια δήλωση δεσμευτική για την Ελληνική Προεδρία. Οι προσανατολισμοί, όμως, που δόθηκαν αποδείχτηκε πως ήταν το αποτέλεσμα μιας εύθραυστης εξισορρόπησης, ενός προσωρινού συμβιβασμού, ανάμεσα σε διαφορετικές αντιλήψεις. Και τους επόμενους μήνες φάνηκε καθαρά πως η ισορροπία που είχε επιτευχθεί δεν άντεχε, γιατί ήταν βασισμένη σε αντιφατικές ή διφορούμενες διατυπώσεις.

Από τη μια μεριά τονιζόταν η πρόθεση να δοθεί απάντηση στις τεράστιες κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις της εποχής μας και η ανάγκη ανάληψης σημαντικών δράσεων για να κερδηθεί η τρίτη βιομηχανική επανάσταση και από την άλλη ότι όλα αυτά πρέπει να γίνουν μέσα στα όρια των δυνατοτήτων χρηματοδότησης που έχει η Ευρώπη, αφού πραγματοποιηθούν οικονομίες, όπου τούτο είναι δυνατό.

Η Ελληνική Προεδρία, σύμφωνα με την εντολή της Στουτγάρδης, εργάστηκε προς τη διπλή κατεύθυνση της ανάπτυξης και των οικονομιών. Οφείλω να πω ότι τόσο κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας της Διάσκεψης της Αθήνας, όσο και στην Αθήνα, είχα την αίσθηση μιας ισχυρής τάσης ότι η πραγματοποίηση οικονομιών και όχι η ανάπτυξη αποτελούσε τον πρωτεύοντα στόχο. Ότι ήταν αυτοσκοπός και όχι η έκφραση της ανάγκης μιας ορθολογικής χρησιμοποίησης των πόρων.

Έτσι μπορώ να πω ότι παρατηρήθηκε μεταξύ των στόχων που τέθηκαν και της βούλησης να εξευρεθούν τα μέσα, που είναι απαραίτητα για την πραγματοποίηση των στόχων αυτών, μια σημαντική απόσταση.

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά την αύξηση των ιδίων πόρων, ήταν έντονη η τάση για μια πολύ μικρή αύξηση που θα κάλυπτε μόνο τις ανάγκες της διεύ-

ρυνσης, και αυτές περιοριστικά ιδωμένες. Κάτι δηλαδή που δεν οδηγούσε σε καμιά ουσιαστική ανάπτυξη, που δεν απαντούσε σε καμιά από τις τεράστιες προκλήσεις της εποχής μας. Πώς είναι δυνατό να δεχτούμε ότι είναι έξω από τα όρια των δυνατοτήτων χρηματοδότησης ένας κοινοτικός προϋπολογισμός που το 1990 θα αντιπροσώπευε κάτι περισσότερο από το 1 % του ακαθάριστου προϊόντος της Κοινότητας και κάτι λιγότερο από το 3 % του συνόλου των εθνικών προϋπολογισμών των κρατών μελών; Πώς είναι δυνατόν να δεχθούμε ότι υπερβαίνουν τις δυνατότητες του προϋπολογισμού δαπάνες για νέες πολιτικές που δεν θα ξεπερνούσαν τις διοικητικές δαπάνες του προϋπολογισμού; Γιατί αυτοί ήταν οι στόχοι για το 1990, σύμφωνα με τις προτάσεις για την αύξηση των ιδίων πόρων.

Η στενή δημοσιονομική θεώρηση, την οποία ανέφερα και προηγούμενα, συνέδεε τη δημιουργία μιας δυναμικής Ευρώπης με την εσωτερική δημοσιονομική πολιτική κάθε χώρας. Η τάση αυτή φανερώνει πιθανότατα τις επιφυλάξεις που υπάρχουν σε ορισμένα κράτη μέλη για τις δυνατότητες και την αποτελεσματικότητα κοινοτικών πολιτικών.

Υπάρχουν φαίνεται βαθείες αμφιβολίες, αν μια κοινοτική πολιτική μπορεί να δώσει μεγαλύτερα ή καλύτερα αποτελέσματα απ' ό,τι το άθροισμα των εθνικών πολιτικών. Η εκτίμηση αυτή, σε ορισμένους τουλάχιστον τομείς, έχει αποδειχθεί εσφαλμένη, αφού για παράδειγμα το άθροισμα των δαπανών για την έρευνα στα κράτη της Κοινότητας είναι μεγαλύτερο απ' ό,τι στην Ιαπωνία και τις ΗΠΑ, με αποτελέσματα, όμως, πολύ μικρότερα.

Πίσω από τις αντιθέσεις συμφερόντων για την εξοικονόμηση δαπανών στο γάλα ή σε άλλους τομείς βρίσκεται, πιστεύω, και η διαφορετική αντίληψη του καθενός για την Ευρώπη του αύριο. Η σύγκρουση αυτή αντιλήψεων πήρε συγκεκριμένη μορφή με τις δύο διαφορετικές θέσεις που συζητήθηκαν γύρω από τη δημοσιονομική πειθαρχία. Η μια θεωρεί ότι πρέπει πρώτα να καθορίσουμε τους διαθέσιμους πόρους κάθε χρόνο και μετά τις δαπάνες. Η δεύτερη θέτει σε πρώτη μοίρα τον καθορισμό των κοινοτικών πολιτικών για τη συνοχή της Ευρώπης, περιφερειακών πολιτικών, διαρθρωτικών πολιτικών, όπως και των πολιτικών που θα διαμορφώσουν τη βιομηχανική στρατηγική της Κοινότητας. Η Προεδρία υποστήριξε, σε μια προσπάθεια συμβιβασμού, αύξηση των ιδίων πόρων και προτάσεις που θα επέτρεπαν ένα πρώτο βήμα, αλλά τουλάχιστον προς τη σωστή κατεύθυνση για την ανάκαμψη της Ευρώπης.

Θεωρώ αυτονόητο ότι οι δαπάνες πρέπει να είναι σωστά προσανατολισμένες, αλλά και ελεγχόμενες και να επιμερίζονται έτσι ώστε να υπάρχει μια δίκαιη κατανομή. Μια κατανομή που θα παίρνει υπόψη την ανάγκη μεταφοράς πόρων από τις πλουσιότερες στις

Παπανδρέου

φτωχότερες χώρες. Πιστεύω, εξάλλου, για ό,τι αφορά τη διαδικασία κατάρτισης και ψήφισης του προϋπολογισμού, ότι δεν πρέπει με κανένα τρόπο, άμεσα ή έμμεσα, να περιοριστούν οι εξουσίες του Κοινοβουλίου.

(Χειροκροτήματα)

Θέλω να επισημάνω στο σημείο αυτό ότι, άσχετα από το αν οι διάφορες συζητήσεις συγκεντρώνονται γύρω από ειδικά θέματα και παίρνουν συχνά τεχνικό χαρακτήρα, οι θέσεις των κρατών μελών κρύβουν τις βασικές πολιτικές επιλογές τους αναφορικά με τον τύπο της Ευρώπης που επιθυμούν. Τα παραπάνω επιχειρήματα αντανάκλουν μια πρώτη βασική επιλογή, που προσδιορίζει σε τι είδους Ευρώπη προσβλέπει η κάθε χώρα μέλος.

Η επιλογή αυτή, πολύ απλά, σημαίνει το εξής: Μιλάμε για μια τελωνειακή ένωση, που ενισχύεται και από μια κοινή αγροτική πολιτική και μια επίφαση περιφερειακής ή κοινωνικής πολιτικής; Ή μιλάμε για έναν οργανισμό κρατών που έχει πολλαπλές ανάγκες, τις οποίες μόνο σε ένα πλαίσιο κοινών πολιτικών μπορεί να αντιμετωπίσει;

Το ποιοί θα είναι οι πόροι της Κοινότητας και πόσοι, είναι μια πολιτική επιλογή που συνδέεται με το τι συλλογικές ανάγκες πρέπει να καλύπτουν οι κοινοτικές δαπάνες.

Και οι ανάγκες αυτές είναι φανερό ότι μεταβάλλονται ανάλογα με τη διεθνή οικονομική συγκυρία, την ομοιογένεια ή ανομοιογένεια της ομάδας που αποτελούν οι χώρες μέλη, την πίεση για επίσπευση των διαρθρωτικών προσαρμογών στον τομέα των επενδύσεων και της νέας τεχνολογίας.

Υπάρχουν, όμως, και άλλες επιλογές που φάνηκαν πίσω από τις διαφωνίες στο ένα ή το άλλο ειδικό πρόβλημα. Υπάρχει η επιλογή για μια Ευρώπη που θα έχει μια δική της πιο ισχυρή ταυτότητα απέναντι στον υπόλοιπο κόσμο, πιο συνεκτική εξωτερική εμπορική πολιτική, εφοδιασμένη με μέσα ανάλογα με αυτά που έχουν και χρησιμοποιούν άλλες μεγάλες εμπορικές δυνάμεις του κόσμου.

Το πρόβλημα βέβαια είναι ευρύτερο. Ξεπερνά την εμπορική πολιτική και συνδέεται άμεσα με το ρόλο της Ευρώπης στην παγκόσμια οικονομική και νομισματική σκηνή.

Για το ζήτημα αυτό έχω διαμορφωμένες απόψεις, που είχα την ευκαιρία να παρουσιάσω σε μια ομιλία μου στις Βρυξέλλες, στις 24 Νοέμβρη 1983. Τόνισα εκεί, ότι θεωρώ απαράδεκτο η Ευρώπη να αντιμετωπίζει παθητικά την οικονομική πολιτική που ακολουθείται από τις Η.Π.Α., που συνέπεια έχει, οι ευρωπαϊκές

αποταμιεύσεις να χρηματοδοτούν τα ελλείμματα του προϋπολογισμού των Η.Π.Α.

(Χειροκροτήματα από την αριστερή πτέρυγα)

αντί να χρηματοδοτούν παραγωγικές επενδύσεις και την ανάκαμψη του ευρωπαϊκού χώρου. Επεσήμανα επίσης ότι τα υψηλά πραγματικά επιτόκια στις Η.Π.Α. και οι επιπτώσεις τους, όχι μόνο στον ευρωπαϊκό χώρο, αλλά κύρια, στις χώρες του τρίτου κόσμου, και ειδικότερα στα χρέη του τρίτου κόσμου, είναι καταστροφικές για την ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας, ενώ παράλληλα οδηγούν σε απρόβλεπτες πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις.

(Χειροκροτήματα από την αριστερή πτέρυγα)

Δεν θέλω σήμερα να επεκταθώ περισσότερο στο θέμα αυτό, γιατί δεν εξετάστηκε ευρύτερα στην Αθήνα.

Μια τρίτη επιλογή που αντιμετωπίσαμε στην Αθήνα αφορά το λεγόμενο βρετανικό πρόβλημα. Όλοι δεχόμαστε ότι η κοινοτική αλληλεγγύη επιβάλλει να μη δίδεται ένα ιδιαίτερα μεγάλο βάρος σε μια χώρα που, ενώ το κατά κεφαλήν εισόδημά της είναι μικρότερο από το μέσο κοινοτικό, συμμετέχει με σχετικά πολύ μικρό ποσοστό στις δαπάνες του προϋπολογισμού και τούτο επειδή η αγροτική της παραγωγή, για ιστορικούς λόγους, είναι σχετικά πολύ μικρή.

Η ανάπτυξη νέων πολιτικών σε συνδυασμό με την ορθολογικοποίηση της αγροτικής πολιτικής αποτελούν φυσιολογικά μακροπρόθεσμες λύσεις του προβλήματος. Εν τω μεταξύ, όμως, είναι ανάγκη για τα επόμενα χρόνια να βρούμε μια λύση δίκαιη, αλλά που δεν θα υπονομεύει ορισμένες βασικές αρχές. Έτσι αποκλείσαμε από την προσέγγισή μας τις έννοιες των «καθαρών υπόλοιπων», οι οποίες, ενώ δίνουν μόνο μια εντελώς ατελή εικόνα της θέσης μιας χώρας στο κοινοτικό σύστημα, οδηγούν προς την κατεύθυνση της «δίκαιης επιστροφής» «όσα δίνω τόσα παίρνω», έννοιες επίσης απαράδεκτες σε μια οικονομική ένωση.

(Χειροκροτήματα)

Μια άλλη επιλογή, που άφησα τελευταία, όχι γιατί τη θεωρώ λιγότερο σημαντική, αλλά αντίθετα γιατί αποτελεί μια διάσταση και όλων των άλλων επιλογών που ανάφερα, αφορά τις σχέσεις ανάμεσα στις λιγότερο και περισσότερο αναπτυγμένες χώρες της Κοινότητας. Αυτό που ονομάζουμε – χωρίς να αγνοούμε βέβαια τη γεωγραφική θέση της Ιρλανδίας – πρόβλημα Βορρά-Νότου.

Σήμερα θα περιοριστώ να αναφέρω τις πτυχές του προβλήματος αυτού που είχαν περιληφθεί στη διαπραγμάτευση της Αθήνας.

Παπανδρέου

α. Στο γεωργικό τομέα υπάρχει η άνιση μεταχείριση ανάμεσα στα βόρεια και στα μεσογειακά προϊόντα. Τα βόρεια προϊόντα έχουν ισχυρότατη προστασία απέναντι των τρίτων χωρών και υψηλές τιμές στήριξης, που, συνδυασμένα, οδήγησαν, σε ορισμένες περιπτώσεις, στη δημιουργία τεράστιων πλεονασμάτων.

Η ορθολογικοποίηση της αγροτικής πολιτικής επιβάλλει μέτρα για την επάνοδο σε μια κατάσταση ομαλότητας, και ακόμη, μέτρα για την πρόληψη της δημιουργίας τέτοιων πλεονασμάτων σε άλλα προϊόντα. Είναι, όμως, σωστό και ορθολογικό, με πρόφαση την ανάγκη πραγματοποίησης οικονομιών, να ζητείται η μείωση των παρεμβάσεων του ΕΓΤΠΕ εκεί που δεν υπάρχει κίνδυνος πλεονασμάτων; Και αυτό, γιατί δίνονται ορισμένες βοήθειες για να αντισταθμιστούν σε μικρό βαθμό η έλλειψη επαρκούς στήριξης και οι παραχωρήσεις που δίνονται σε τρίτες χώρες, στα πλαίσια της εμπορικής πολιτικής της Κοινότητας.

Για να το πω αυτό πιο απλά: όταν ξεκινάμε από μια κατάσταση άδικης μεταχείρισης μεταξύ βόρειων και μεσογειακών προϊόντων, οι ανάγκες περικοπής των γεωργικών δαπανών δεν μπορούν να επιρρίπτονται εξίσου και στα βόρεια και στα νότια προϊόντα.

β. Για να γίνει δυνατή η ανάπτυξη μιας γνήσιας και συνεκτικής διαρθρωτικής πολιτικής και να επιτευχθεί η σύγκλιση των οικονομιών και η σταδιακή γεφύρωση των ανισοτήτων, επιβάλλεται μια ουσιαστική αύξηση των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων. Στα πλαίσια αυτά προτείνεται και η συμπληρωματική χρηματοδότηση για τα ολοκληρωμένα μεσογειακά προγράμματα, που είναι απόλυτα αναγκαία, τόσο για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων της υπανάπτυξης των μεσογειακών περιοχών, όσο και των αρνητικών συνεπειών από τη διεύρυνση της Κοινότητας με τις χώρες της Ιβηρικής (Ισπανία, Πορτογαλία), που όλοι επιθυμούμε.

Σε ό,τι, τέλος, αφορά τη βιομηχανική στρατηγική της Κοινότητας, είναι εύλογο ότι πρέπει να διαμορφωθεί έτσι ώστε να μπορούν να επωφεληθούν από αυτήν όλες οι περιοχές της Κοινότητας.

Θα πρέπει να ληφθούν μέτρα ώστε οι λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές να συμμετέχουν ουσιαστικά στην έρευνα και στη μεταφορά τεχνολογίας. Παράλληλα, στις περιοχές αυτές χρειάζεται ενίσχυση ορισμένων βιομηχανικών κλάδων, που δεν βρίσκονται σε τόσο καλή θέση όσο άλλοι.

Δεν είναι νοητή μια Κοινότητα όπου οι λιγότερο αναπτυγμένες χώρες της θα αντιμετωπίζονται, κατά κύριο λόγο, σαν αγορές των βιομηχανικών προϊόντων των περισσότερο αναπτυγμένων κρατών μελών.

Και νομίζω ότι είναι καιρός πια, για να μη δημιουρ-

γούνται εσφαλμένες εντυπώσεις για το τι οφέλη ή ζημιές συνεπάγεται για κάθε χώρα η συμμετοχή της στην Κοινότητα, να δούμε και αυτή τη διάσταση των επιπτώσεων του ισοζυγίου πληρωμών. Γιατί υπάρχει πάντα η τάση να περιοριζόμαστε στις εισφορές και στις δαπάνες του προϋπολογισμού. Για μας πάντως τους Έλληνες, η επιδείνωση του εμπορικού ισοζυγίου μέσα στα δύο χρόνια της πλήρους ένταξης είναι υπερδιπλάσια των οποιωνδήποτε ωφελειών αποκομίζουμε από τον κοινοτικό προϋπολογισμό.

Όσον αφορά την Ελληνική Προεδρία, πιστεύω ότι κάναμε, κατά το δυνατόν, το καθήκον μας.

Παρόλο που βρέθηκαν το τελευταίο εξάμηνο μερικοί που μας κατηγορήσαν για υπονόμηση της Κοινότητας, πιστεύουμε ότι εξαντλήσαμε όλα τα περιθώρια που μας πρόσφερε η Προεδρία, για να προωθηθούν τα εκκρεμή προβλήματα με ικανοποιητικό τρόπο για το μέλλον της Κοινότητας.

(Χειροκροτήματα)

Παρά τα εκκρεμή ζητήματα που υπάρχουν στις διμερείς μας σχέσεις με την Κοινότητα, που σχετίζονται με το μέλλον του Ελληνικού Μνημονίου, είχαμε πάρει τη συνειδητή απόφαση, και το τηρήσαμε αυτό, κατά τη διάρκεια του εξαμήνου της Ελληνικής Προεδρίας να εκτελέσουμε με απόλυτη υπευθυνότητα τα καθήκοντά μας. Θέλαμε να αποδείξουμε, και το επιτύχαμε, πιστεύω, ότι και μια μικρή χώρα όπως η Ελλάδα, και μάλιστα χωρίς μεγάλη κοινοτική πείρα λόγω της πρόσφατης ένταξής μας, μπορεί να ασκήσει με επιτυχία το ρόλο της Προεδρίας.

Τόσο κατά την προετοιμασία της Διάσκεψης της Αθήνας, όσο και στη διάρκειά της, πιστεύω ότι προτείναμε και επιδιώξαμε λύσεις ρεαλιστικές.

Πιστεύω, ότι οι επιμέρους διαφορές έχουν εντοπισθεί, απομονωθεί, και ότι έχει γίνει η απαραίτητη τεχνική προετοιμασία για την επίλυσή τους.

Σε όλα αυτά συνέβαλε σημαντικά η Επιτροπή και βοήθησε ιδιαίτερα η Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου, τις οποίες ευχαριστώ θερμότατα.

Αν δεν συμφωνήσαμε, δεν πιστεύω πως οφείλεται στην έλλειψη τεχνικής προετοιμασίας. Οφείλεται στην έλλειψη πολιτικής βούλησης και φαντασίας.

(Χειροκροτήματα)

Θα ήθελα να τονίσω στο σημείο αυτό ότι στη Διάσκεψη Κορυφής της Αθήνας, όπως και σε προηγούμενες, ήρθαν θέματα τεχνικά που θα έπρεπε να είχαν λυθεί, και πρέπει να λύνονται, στο επίπεδο του Συμβουλίου ή των Μονίμων Αντιπροσώπων. Είναι μια από τις κακοδαιμονίες των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων,

Παπανδρέου

η τάση που υπάρχει να μη λύνεται κανένα πρόβλημα στα προηγούμενα επίπεδα και να συσσωρεύονται όλα στην κορυφή.

(*Χειροκροτήματα*)

Για τις μέλλουσες προεδρίες θεωρώ ότι η συνθήκη-όρος επιτυχίας των Διασκέψεων Κορυφής είναι η ημερήσια διάταξη να περιορίζεται στα ουσιώδη, στις μεγάλες πολιτικές επιλογές και αποφάσεις, αυτές που μπορούν να γίνουν κατανοητές από τους λαούς της Ευρώπης.

(*Χειροκροτήματα*)

Από τη στιγμή που διαπιστώθηκε η αποτυχία, δεν επιδιώξαμε σε καμιά στιγμή να τη συγκαλύψουμε απέναντι σε μια κοινή γνώμη που ελάχιστα πλέον ενδιαφέρεται για την Κοινότητα, είτε γιατί δεν καταλαβαίνει, είτε γιατί δεν πιστεύει τι της λέμε. Η κρίση εμπιστοσύνης των λαών απέναντι στην Ευρώπη είναι σήμερα ένα θέμα τόσο σοβαρό, όσο και η κρίση στη λειτουργία της. Η παραπλάνηση της ευρωπαϊκής κοινής γνώμης, η συγκαλύψη της αποτυχίας μας, θα ήταν η χειρότερη επιλογή. Έτσι η Προεδρία έδειξε το αδιέξοδο σε όλη του τη γύμνια, και πήρε την ευθύνη να μη συζητηθούν καν τα άλλα θέματα που επρόκειτο να απασχολήσουν τη Διάσκεψη Κορυφής.

Θα ήθελα να παρατηρήσω ότι, όπως είναι φυσικό, επιθυμία μας ήταν να στεφθεί από επιτυχία η διάσκεψη της Αθήνας. Η πλήρης αποτυχία, και ειδικότερα στο θέμα των ιδίων πόρων, με το οποίο συνδέεται η προώθηση των ολοκληρωμένων μεσογειακών προγραμμάτων, και στο θέμα της αναδιάρθρωσης των διαρθρωτικών ταμείων της Κοινότητας, είναι φανερό ότι δεν υποβοηθεί καθόλου τα προβλήματά μας με την Κοινότητα. Και είναι φανερό, ότι με τη λήξη της Ελληνικής Προεδρίας, τα προβλήματα θα επανέλθουν στο προσκήνιο. Υπάρχει, όμως, και κάτι θετικό για μας, από την εξέλιξη που πήραν τα πράγματα.

Η παταγώδης αποτυχία της Διάσκεψης δικαιώνει, αν θέλετε, ορισμένους προβληματισμούς μας για το αν υπάρχει η πολιτική βούληση να προχωρήσουμε σε μια ουσιαστική αναδιάρθρωση της Κοινότητας, έτσι ώστε να είναι αποδεκτή η λειτουργία της για όλες τις χώρες μέλη. Έχουμε τονίσει επανειλημμένα το πόσο απαραίτητες είναι κάποιες αλλαγές, λόγω της έλλειψης κάθε προσαρμογής τα τελευταία 25 χρόνια των κοινοτικών θεσμών, παρόλες τις τεράστιες αλλαγές που σημειώθηκαν στις εξωτερικές και κοινοτικές συνθήκες.

Στα πλαίσια αυτά εντάσσεται και η πρόταση που υποβάλαμε ότι ίσως έφτασε ο καιρός για μια καινούργια Μεσήνα, όπου, χωρίς να καταργούμε το πνεύμα της Συνθήκης της Ρώμης, θα επιχειρήσουμε

να ξαναποθετηθούμε πάνω στα σημαντικά προβλήματα του καιρού μας.

Είναι φανερό ότι μόνο κάτω από συνθήκες κρίσης και πλήρους αποτυχίας δημιουργείται το κίνητρο για μια ριζική επανεξέταση της πορείας και του μέλλοντος της Ευρώπης.

Έτσι μπορεί η κρίση που αντιμετωπίζουμε σήμερα να ενέχει το σπέρμα της αναπροσαρμογής της Κοινότητας προς τη σωστή κατεύθυνση.

Στην Κοινότητα έχει από πολλά χρόνια διαμορφωθεί από τις αδυναμίες που ανέφερα, η κακή συνήθεια τα κρίσιμα προβλήματα να λύνονται όχι στις 12 παρά 5', αλλά στις 12 και 5'. Η Γαλλική Προεδρία παίρνει από μας τη σκυτάλη, κάπου ανάμεσα σ' αυτές τις ώρες. Όλοι μαζί της ευχόμαστε, συνεχίζοντας τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν το εξάμηνο αυτό που τελειώνει, να επιτύχει αυτή τη στιγμή της αλήθειας ένα πραγματικό νέο ξεκίνημα της Ευρώπης.

(*Έντονα και παρατεταμένα χειροκροτήματα*)

M. Thorn, président de la Commission. – Monsieur le Président, je tiens à commencer, et ce, non pas par politesse ou par formalisme, mais par sincère souci d'objectivité, à rendre hommage à M. le premier ministre Papandreu pour la compétence et surtout pour l'impartialité et l'autorité avec lesquelles il a mené les travaux pendant trois jours au Conseil européen d'Athènes.

J'ai été témoin de ses efforts et de son vrai engagement européen, et je tiens à dire devant votre Assemblée que le président du Conseil eût mérité de les voir couronnés de succès.

Malheureusement, Monsieur le Président, nous sommes loin du compte, puisque le Conseil européen s'est achevé sur un échec caractérisé qu'on ne peut plus et qu'on ne veut même pas camoufler. Il est d'autant plus inquiétant que les problèmes sur lesquels la Communauté a échoué à Athènes sont en discussion au sein de notre Communauté depuis de longues années. « Maintenant l'Europe sait qu'elle est en crise », a déclaré le président Mitterrand. Pourtant le choc subi pourrait être salutaire, comme l'a dit le président Papandreu, si l'on tirait à temps les leçons de l'échec, et c'est ce que les uns et les autres, nous devons faire maintenant.

C'est pourquoi je voudrais d'abord procéder à une analyse des causes de l'échec pour en tirer les enseignements.

Dans cet effort de réflexion, Mesdames et Messieurs, il faut aller à l'essentiel et, par conséquent,

Thorn

s'interdire d'alimenter les spéculations sur le degré de responsabilité de tel ou tel Etat membre, de telle ou telle personnalité. En réalité, l'échec d'Athènes est un échec collectif, dont presque tous les membres du Conseil européen assument une certaine responsabilité, même si, comme toujours, certains ont été plus et d'autres moins conciliants.

Aux yeux de la Commission, une première cause de l'échec d'Athènes réside, hélas, dans la procédure de préparation décidée à Stuttgart, dans la mesure où cette procédure dite spéciale a eu pour effet, non seulement d'accentuer une tendance à l'hypertrophie progressive du rôle dévolu au Conseil européen, dont vous parliez tout à l'heure – et ceci sans avoir par ailleurs jamais vraiment débouché sur la vraie négociation – mais aussi, que des Etats membres ont déposé de plus en plus de propositions alternatives à celles de la Commission.

Depuis quelques années déjà, les Conseils nationaux tendent à renoncer à leur fonction, qui est de décider, pour se transformer en instance de préparation des Conseils européens, voire en réunions informelles. C'est dangereux. Cette procédure a des effets terriblement pervers.

(Applaudissements)

Cette déformation des procédures communautaires a trouvé son expression la plus poussée dans la procédure trop spéciale décidée à Stuttgart, « pour mener une grande négociation qui devait conduire » - vous le rappeliez tout à l'heure, Monsieur le Président - « sur un paquet final au Conseil européen d'Athènes ».

Par le choix de la procédure adoptée, on a, hélas, pris le risque de globaliser tous les problèmes en suspens, de déresponsabiliser les Conseils spécialisés, de gonfler l'ordre du jour du Conseil européen, de provoquer la confusion du technique, du politique, celle de la gestion quotidienne avec les décisions engageant l'avenir.

Notre Commission avait, dès Stuttgart, mis en garde contre les risques de blocage généralisé que pouvait entraîner une telle procédure. Au moins avons-nous heureusement pu convaincre ceux qui étaient alors encore tentés d'engager cette négociation dans un cadre strictement intergouvernemental en dehors de toute référence aux traités et aux procédures communautaires. La Commission a ensuite mis tout en œuvre pour éviter que les Conseils spéciaux ne se substituent aux instances normales de décision dans toute une série de domaines (marché intérieur, recherche, industrie, énergie...) où, d'ailleurs, des progrès sensibles ont

été enregistrés, mais qui restent frappés de précarité en raison des liens établis entre les divers dossiers à Stuttgart.

La règle selon laquelle le Conseil doit se prononcer sur les propositions, pour ne pas dire les seules propositions de la Commission, et ne peut modifier celles-ci qu'à l'unanimité, n'a pas été respectée dans la discussion sur la correction des équilibres budgétaires et sur la discipline financière. En conséquence, le Conseil européen s'est trouvé en présence de cinq ou six alternatives aux propositions de la Commission.

Mesdames, Messieurs, faut-il s'étonner dès lors qu'à défaut d'un point de référence central, le Conseil se soit complètement enlisé dans le maquis des formules concurrentes ? Faut-il s'étonner en outre que les propositions nationales aient eu pour caractéristique commune d'être orientées en fonction des intérêts spécifiques des pays qui en étaient les auteurs ?

Faut-il s'étonner enfin que l'échec soit la conséquence d'une violation aussi flagrante des procédures communautaires ? Certes non. Les auteurs du traité, nourris par une longue expérience de ce qu'était la coopération intergouvernementale avaient bien vu la nécessité de réserver le droit d'initiative et son monopole à la Commission. C'est en effet le seul moyen d'organiser les travaux du Conseil autour d'une proposition inspirée, tant que faire se peut, par l'intérêt général de la Communauté.

(Applaudissements)

Bien sûr, les Etats membres peuvent critiquer, rejeter, suggérer des amendements aux propositions de la Commission. Ils ne peuvent y substituer les leurs. Cette critique vaut aussi pour la tendance qui contribue à développer et à trop exalter la fonction de la présidence du Conseil, la tendance à faire des présidences successives un concours, dirais-je, entre nations par Communauté interposée.

Je dois attirer l'attention sur le risque que cette évolution peut faire courir à l'équilibre institutionnel de la Communauté. Je le fais au moment où la présidence change de main, afin qu'il soit clair qu'il s'agit ici d'une question de principe et non de personne.

Cette évolution de la fonction présidentielle peut comporter, sans doute, des aspects positifs.

Mais les inconvénients l'emporteraient sur les avantages si, par un glissement progressif, l'Etat

Thorn

membre à qui elle échoit au hasard du calendrier en venait à se comporter, certes, avec de bonnes intentions, comme s'il prenait en main le destin de la Communauté. L'Europe ne change pas de gouvernement tous les six mois, les échéances de décision ne sont pas limitées aux mois de juin et de décembre. Le Conseil européen ne doit pas être le couronnement ou l'échec d'une présidence. Ceci n'est de l'intérêt de personne. La présidence a ses tâches propres, elle organise les travaux du Conseil sur la base des propositions de la Commission, elle contrôle le rythme de ses travaux et assure leur coordination horizontale, elle use de son influence à la fin du débat pour favoriser l'émergence des compromis nécessaires, comme la présidence grecque l'a fait.

On ne remplacera jamais utilement une procédure communautaire par une multiplicité d'arrangements bilatéraux, comme certains tentent de le faire.

(Applaudissements)

Je me demande enfin, Monsieur le Président, si la principale cause de l'échec d'Athènes ne réside pas dans l'absence d'un véritable accord sur la portée et le sens de la construction européenne. J'interroge tout le monde depuis le 25e anniversaire de la Communauté, et je constate qu'au Conseil européen d'Athènes, certains des chefs d'Etat et de gouvernement se sont posé enfin la même question. Quelle Communauté voulons-nous ? Quel est notre projet ? Comment se fait-il que les mêmes questions reviennent devant le Conseil européen à des années d'intervalle : celles qui séparent l'échec de Lancaster House de celui d'Athènes ?

Je le souligne, aucun Etat membre, à ce jour, n'a proposé de modifier le traité en recourant aux procédures de l'article 236. Et pourtant, il faut bien constater que sur certains points, les Etats membres ont adopté des positions nationales en flagrante contradiction avec les règles du traité, comme celles qui tendent à institutionnaliser le principe du juste retour ou à limiter les pouvoirs budgétaires du Parlement.

(Applaudissements)

Il faudra enfin qu'on dise clairement si l'on récuse les traités et leurs principes fondamentaux ou si l'on inscrit, au contraire, dans la logique de ces traités la réforme de l'acquis communautaire et la définition d'un projet de relance.

Si vraiment il faut crever l'abcès, qu'on le fasse maintenant, faute de quoi le Conseil européen ne pourrait que perpétuer l'échec.

La plus importante leçon que tire la Commission de l'échec est donc celle de la nécessité d'en revenir aux règles et procédures normales de la Communauté, pour faire face aux difficultés présentes et pour les résoudre.

C'est dans le recours aux principes mêmes de la Communauté qu'un second souffle pourra être trouvé pour franchir l'obstacle sur lequel notre Communauté vient de trébucher à Athènes.

Dans cet esprit, notre Commission, dès le mois de décembre, demandera à chacun des Conseils spécialisés de reprendre les travaux dans les domaines de leurs compétences respectives et sur la base des propositions dont ils sont saisis depuis longtemps.

La Commission est en effet déterminée à maintenir sur la table du Conseil les propositions qu'elle a faites. Elle n'acceptera de les amender qu'au moment où elle le jugera utile pour la conclusion d'un accord compatible avec les intérêts communautaires.

C'est la position que j'ai prise en préparant le sommet d'Athènes, que j'ai prise devant le Conseil européen, et je la maintiendrai.

En plusieurs matières où les décisions sont urgentes, les Conseils normaux doivent trancher rapidement sans attendre la prochaine session du Conseil européen. C'est le cas en matière agricole.

Mesdames, Messieurs, vous le savez, la décision que prendra, le moment venu, le Conseil européen sur l'accroissement des ressources propres n'est pas un prix de consolation pour les sacrifices qu'implique la réforme de la PAC. Notre dépense agricole doit être maîtrisée en tout état de cause.

La PAC, nous le savons tous, ne pourra plus être gérée en cas de maintien du principe de la garantie illimitée.

Il n'appartient pas au Conseil européen de fixer lui-même les modalités techniques des aménagements indispensables, de répartir les quotas laitiers dont vous parliez, de décider du maintien ou de la suppression de telle ou telle prime ou de telle ou telle aide directe. C'est là, la responsabilité du Conseil. Il est saisi des propositions qui doivent permettre de maintenir les dépenses agricoles dans les limites du budget : il a donc l'obligation de décider, sans plus tarder, et au plus tard avant le début de la prochaine campagne.

De même, il faut que le Conseil, dans sa composition appropriée, achève ses travaux sur la réforme du FEDER, poursuive la mise en œuvre du pro-

Thorn

gramme de Copenhague sur l'approfondissement du marché intérieur, définisse une stratégie d'action commune dans le domaine des technologies nouvelles... et je pourrais multiplier les exemples.

Je n'en retiendrai qu'un de plus, car il est symbolique. Il s'agit du financement du programme ESPRIT qui doit être décidé séance tenante. Un accord existe entre les responsables de la recherche sur le contenu et la portée du programme. L'industrie est même mobilisée et prête à prendre aujourd'hui sa part du coût de l'opération.

Notre Commission s'engage à faire les arbitrages nécessaires pour que la dépense annuelle correspondante s'intègre dans les limites assignées au budget par le plafond des ressources propres.

Dans ces conditions, Monsieur le Président, il serait indécent que l'un ou l'autre Etat membre réserve son accord, jusqu'à conclusion d'un paquet global, pour garder en main un atout de 700 MECU. Nul n'a le droit prendre en otage l'avenir industriel de l'Europe pour accroître sa marge de « bargaining power ».

(Applaudissements)

Si, avec l'aide et l'appui du Parlement, la Commission est entendue, si les mécanismes de décision communautaire se remettent en marche, au lieu d'être paralysés par des procédures spéciales et globalisantes, le Conseil européen peut retrouver son rôle, éminemment stratégique et politique, peut retrouver son rôle d'impulsion et d'orientation pour les travaux du Conseil, peut retrouver son rôle de décision pour les choix politiques majeurs qui engagent l'avenir de la Communauté.

Les décisions relatives au futur régime financier de la Communauté appartiennent à l'évidence à cette catégorie. Le Conseil européen - et je dirais presque lui seul - peut et doit prendre les décisions de principe qui conditionnent l'accroissement des ressources propres de la Communauté.

Elles sont de trois ordres seulement et portent sur la répartition des charges budgétaires entre les Etats, sur les directives financières qui régiront l'exercice par le Conseil de ses responsabilités en tant que branche de l'autorité budgétaire et enfin, sur l'ampleur des moyens qui seront mis à la disposition de la Communauté pour permettre son élargissement et lui garantir, dans la durée, les moyens de son développement.

Ce sont, Mesdames, Messieurs, en effet, trois questions essentielles qui touchent à la définition même de la Communauté et qui détermineront son avenir.

Il s'agit de bâtir un système financier durable et équitable, évitant ce marchandage annuel des ristournes budgétaires sur des bases arbitraires. Les compromis et les sacrifices nécessaires pour parvenir à cette paix budgétaire au sein de la Communauté ne pourront être acceptés par tous que s'ils prennent place dans un programme d'avenir ambitieux.

Ne pas avoir d'ambition pour l'Europe et lui mesurer chichement les moyens de son développement futur, est sans aucun doute le plus sûr moyen pour le Conseil européen d'échouer, et cela même dans la réforme de l'acquis.

Ainsi ramenée à l'essentiel, la tâche du Conseil européen reste encore d'une difficulté considérable. Pourtant, malgré l'échec dont je viens d'analyser les causes, j'attends avec confiance le prochain rendez-vous.

Je reste en effet convaincu qu'une œuvre historique comme la construction européenne ne sera pas arrêtée par une querelle budgétaire aussi limitée que la présente.

En effet, nous le savons tous ici, de quoi s'agit-il ? Le budget communautaire n'atteint pas 1 % du produit intérieur brut total de l'Europe. Les déséquilibres budgétaires à corriger portent sur des montants qui ne dépassent pas une fraction de pourcentage du PIB des pays qui les invoquent.

Disant cela, Mesdames, Messieurs, je ne prétends nullement que ce déséquilibre soit négligeable, ni que le budget communautaire puisse être géré sans rigueur et sans discipline ; nos propositions font foi du contraire.

Mais je dois à l'opinion publique, je dois à votre Parlement de mettre les choses à leur place. Je dois rappeler aux gouvernements qui font surenchère dans la rigueur dès qu'ils débattent des moyens à donner à l'Europe, qu'on ne traite pas un budget communautaire qui représente à peine 1 % de nos PIB totaux, comme des budgets nationaux qui, eux, redistribuent en moyenne 40 % de la richesse nationale des Etats membres.

Une seconde raison qui justifie ma confiance dans l'avenir se fonde sur l'attachement à la construction européenne que je constate dans mes entretiens avec tous les chefs d'Etat et de gouvernement. Tous savent au fond et reconnaissent qu'il n'y a pas d'alternative à la Communauté, qu'il n'y a pas d'alternative à la relance du processus d'intégration dont chacun de nos dix pays a maintenant plus grand besoin que jamais.

Thorn

Je ne peux donc croire qu'ils se laisseront plus longtemps gouverner par des réflexes comptables, au risque de mettre en péril l'unification européenne et 25 ans d'accomplissements remarquables, sans parler des promesses d'avenir.

Je crois profondément, Monsieur le Président, que nous sortirons de la difficulté présente si, tous ensemble, nous tirons les leçons de l'échec d'Athènes, si nous revenons aux principes et aux méthodes qui ont permis les succès de la Communauté. Attentions aux apprentis sorciers.

Le président Dankert a dit que l'échec du Conseil européen peut constituer un choc thérapeutique. Je voudrais, moi aussi, le croire.

Vous connaissez les conclusions que la Commission a, pour sa part, dégagées. Pour rappeler à l'opinion publique que l'échec d'un Conseil européen n'est pas l'échec d'un processus historique d'unification, notre Commission a déclaré, le 7 décembre, qu'elle « assumera ses obligations pour assurer le maintien de l'acquis communautaire, pour effectuer sans attendre les progrès indispensables et pour réunir les conditions nécessaires à la relance de la Communauté ».

Notre Commission, Monsieur le Président, attend du Parlement que son action soit guidée par les mêmes préoccupations. La Communauté doit maintenant être gouvernée, malgré et peut-être à cause de la carence du Conseil européen, elle doit donc se donner les moyens budgétaires pour le faire en 1984.

Il est essentiel que la Commission et le Parlement, que les deux institutions communautaires, en cette heure difficile, s'épaulent et fassent ensemble la démonstration de leur aptitude à conduire la Communauté dans la voie que leur tracent les traités et l'intérêt de l'Europe.

(Applaudissements)

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΟΧ κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Αντιπρόεδρος

Velkomstord

Begrüßung

Καλωσόρισμα

Welcome

Souhais de bienvenue

Benvenuto

Verwelkoming

Πρόεδρος. – Κύριοι συνάδελφοι, προτού, όπως προβλέπει η ημερήσια διάταξη, προχωρήσουμε στην κοινή συζήτηση, έχω την τιμή να χαιρετήσω εξ ονόματος αυτής της ολομέλειας την αντιπροσωπεία του Ισπανικού Κοινοβουλίου, η οποία, υπό την προεδρία του κ. Manuel Medina Ortega, ήρθε στο Στρασβούργο για να μετάσχει σε μία συνεδρίαση της Μικτής Επιτροπής που έχει συσταθεί με συμμετοχή μελών του Ισπανικού και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

(Χειροκροτήματα)

Είμαι βέβαιος ότι η συνάντηση αυτή των δύο αντιπροσωπειών θα επιτρέψει να ερευνηθούν σε βάθος όλα τα προβλήματα, και ειδικότερα τα προβλήματα που έχουν κοινοτικό ενδιαφέρον. Επιθυμώ, επομένως, να απευθύνω στη Μικτή Διακοινοβουλευτική Επιτροπή κάθε ευχή για γόνιμη και εποικοδομητική δουλειά.

Det europæiske Råd - Det græske formandskab - Politisk samarbejde (fortsættelse)

Europäischer Rat - Griechische Präsidentschaft - Politische Zusammenarbeit (Fortsetzung)

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο - Ελληνική Προεδρία - Πολιτική συνεργασία (συνέχεια)

European Council - Greek presidency - Political cooperation (continuation)

Conseil européen - Présidence grecque - Coopération politique (suite)

Consiglio europeo - Presidenza greca - Cooperazione politica (seguito)

Europese Raad - Griekse voorzitterschap - Politieke samenwerking (voortzetting)

M. Glinne (S).- Monsieur le Président, Monsieur le Président du Conseil européen, Monsieur le Président de la Commission, mes chers collègues, deux mots suffisent pour qualifier les résultats du sommet d'Athènes: le zéro absolu. C'est regrettable, mais c'est ainsi. Pourtant, après les déclarations de bonne volonté faites à Stuttgart, on aurait pu s'attendre à autre chose qu'à une absence totale de toute décision. Pourtant, tout le monde, y compris les chefs de gouvernement et d'Etats présents à Athènes, se dit en principe d'accord pour affirmer la nécessité de la relance européenne si l'on veut sortir de la crise économique et sociale qui accable nos pays. Les belles paroles, qui ne sont que cela,

Rolland

Il est un autre problème qui, à nos yeux, revêt une importance très grande, je veux parler de l'élargissement. En effet, nous avons constaté qu'un certain nombre de résolutions traitaient du problème de l'élargissement. Nous ne croyons pas devoir les suivre sur ce terrain ; c'est un domaine où il est important d'être sans ambiguïté. Nous nous sommes efforcés dans le passé de l'être et de ne pas promettre de dates dont nous savions pertinemment qu'elles ne seraient pas respectées. Pour l'avenir comme pour le passé, nous entendons rester fidèles à la même attitude politique. Dans l'état où se trouve notre Communauté, il importe que les choses soient clairement remises d'aplomb avant que l'on puisse penser à tout élargissement.

Certains de nos collègues pensent que tout cela n'est pas la faute des institutions insuffisantes. Nous avons eu souvent l'occasion de dire que tel n'était pas notre sentiment. Nous ne croyons pas à la vertu des institutions si elles ne sont pas supportées par une large adhésion populaire et par une volonté constante des gouvernements.

Ce qui nous manque en Europe, c'est la volonté des gouvernements et non les mécanismes décisionnels. Il faut savoir clairement quelle est la volonté des gouvernements. Nous savons aujourd'hui que les gouvernements ne sont pas suffisamment animés de la volonté européenne, d'une dynamique européenne. S'il en était autrement, Athènes ne se serait pas terminée par une défaite européenne, d'autant plus que, par rapport à l'enjeu, les questions débattues à Athènes, sans succès d'ailleurs, étaient d'un ordre relativement secondaire.

Capanna (CDI). – Presidente, Atene è stata sconfitta e, questa volta, non era assediata da Roma.

La responsabilità del fallimento del Vertice non è, certo, della Grecia – giunta per ultima all'adesione alla Comunità –, anzi la Grecia, come l'Italia, è il paese che più paga dell'attuale andamento delle cose a livello comunitario.

Ad Atene è fallita la vecchia Europa, l'Europa delle verdure, quella dei nazionalismi gretti, l'Europa miope, priva di autonomia, tutta dedita al servilismo nei confronti degli Stati uniti.

Più che una riunione dei Capi di Stato e di Governo, quella di Atene è sembrata essere una riunione di commercianti, tutti disposti a vendere e nessuno intenzionato a comprare, se non ai prezzi richiesti. Da questo punto di vista, va detto che è ormai insopportabile il petulante piagnisteo inglese.

No, signor Thorn, la causa del fallimento non sta, come lei ha detto, nella procedura dei rapporti tra Commissione e Consiglio. Risiede, invece, nel corporativismo degli Stati, nelle contraddizioni intercapitalistiche tra i dieci paesi, nell'incapacità di risolvere queste contraddizioni, incapacità che dura da tempo e che ora è esplosa alla luce del sole.

Personalmente, ringrazio il Presidente Papandreu per le parole ferme che ha detto contro gli alti tassi d'interesse praticati negli Stati Uniti. È sempre più evidente, infatti, che il predominio incontrastato del dollaro mina l'economia e lo sviluppo del mondo. Ma agli Stati Uniti l'Europa oppone solo disponibilità e impotenza insieme. Ed è strana, Presidente, questa schizofrenia europea: è divisa sugli ortaggi, ma è unitissima, con tutte le sue istituzioni – dal Consiglio alla Commissione a questo Parlamento – nell'infarcire l'Europa di missili americani e di armi da guerra.

C'è un altro aspetto del fallimento, e dispiace, a questo punto, che il Presidente Papandreu non vi abbia fatto riferimento. Ad Atene c'è stato un fallimento politico rispetto al problema del Medioriente. Non costava nulla, poiché non si trattava di ortaggi, prendere una posizione politica rispetto al problema del Medioriente. Nulla, invece! Arafat e gli altri patrioti palestinesi sono bloccati a Tripoli del Libano. Israele ha attuato un blocco, in spregio alla legalità internazionale e contro il parere dell'ONU, l'Europa non ha detto nulla – vergognosamente – e, anzi, c'è qui, nei locali del nostro Parlamento, una delegazione di **parlamentari della Knesset israeliana**.

Tra qualche mese, come i colleghi sanno, ci saranno le elezioni. Spero che i popoli europei vi presentino il conto e che lo facciano pagare salato.

κ. Παπανδρέου, ασκών την Προεδρία του Συμβουλίου.
– Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλους τους ομιλητές, τον κ. Glinne, τον κ. Barbi, τη Λαίδη Elles, τον κ. Fanti, τον κ. Bangemann, τον κ. Rolland και τον κ. Capanna για τα θετικά λόγια που είπαν για την Ελληνική Προεδρία.

Επίσης, με μεγάλη χαρά διαπιστώνω πως υπάρχει στο Κοινοβούλιο πλήρης συνείδηση της κρίσιμης ώρας που περνάει η Κοινότητα. Πράγματι, δεν είναι η στιγμή κατάλληλη για να επαναλάβουμε αυτά που είπαμε, αλλά αν πρόκειται να λειτουργήσει σωστά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα πρέπει να περιοριστεί κυριολεκτικά στις μεγάλες αποφάσεις. Όλη η άλλη δουλειά πρέπει να έχει τελειώσει πριν συνηθιστούν οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων που συμμετέχουν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Πράγματι, η ώρα που περνάμε είναι κρίσιμη, ο χρόνος που απομένει είναι λίγος και θα χρειαστούν πάρα πολλές δυνατές και

Γαπανδρέου

θαρραλέες αποφάσεις για να μην οδηγηθεί η Κοινότητα σε ένα οριστικό τέλμα. Αυτό ισχύει και σε ό,τι αφορά την αύξηση των ιδίων πόρων, την ένταξη της Ισπανίας και της Πορτογαλίας και ένα νέο, διαφορετικό και πιο σημαντικό ρόλο των διαρθρωτικών ταμείων, ώστε να επιτραπεί η σύγκλιση των οικονομιών, και να μην είμαστε για πάντα η Ευρώπη των δύο ταχυτήτων. Θα πρέπει επίσης να στηριχθούν αποφασιστικά νέες πολιτικές και μια από τις πιο σημαντικές είναι η προσπάθεια να μη χάσουμε την τρίτη βιομηχανική επανάσταση. Σήμερα είμαστε καθ' οδόν προς αυτή την κατεύθυνση και είναι λίγος ο χρόνος που απομένει.

Πρέπει να πω, επειδή τέθηκε το ερώτημα, γιατί, ενώ ιδιαίτερος τα μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου δείχνουν κατανόηση των προβλημάτων, όταν βρίσκονται όλοι μαζί δεν μπορούν να συμφωνήσουν. Πιστεύω ότι υπάρχουν βασικά δύο λόγοι. Ο ένας συνδέεται άμεσα με τη μεγάλη οικονομική κρίση που διέρχεται ο κόσμος και ιδιαίτερα η Ευρώπη. Όταν η πίττα είναι δεδομένη ή μικραίνει, κάθε διαφορετικό κόψιμο της παίρνει από κάποιον και δίνει σε κάποιον. Δεν υπάρχει το περιθώριο που θα υπήρχε αν τα εθνικά μας εισοδήματα αυξάνονταν με γρήγορους ρυθμούς, και γι' αυτό πιστεύω ότι αυτό που λέγεται relance, δηλαδή η αναζωογόνηση, η ανάκαμψη της ευρωπαϊκής οικονομίας, ίσως κατέχει την πρώτη θέση, διότι αν κατορθώσουμε να βάλουμε την Ευρώπη σε μια πορεία ανοδική - και αυτό ακριβώς συνδέεται με τα αμερικανικά επιτόκια - οι αποφάσεις θα είναι ευκολότερες.

Ο δεύτερος λόγος συνδέεται με τον περιορισμό, την προσήλωσή, θα έλεγα στις εισφορές και στις δαπάνες, δηλαδή στο τι κερδίζει και τι χάνει κανείς από τον προϋπολογισμό. Η αντιμετώπιση αυτή είναι εσφαλμένη γιατί το τι κερδίζει μια χώρα ή τι χάνει δεν εξαρτάται μόνο από τη θέση της στον προϋπολογισμό αλλά εξαρτάται από όλα τα οφέλη τα οποία μπορεί να αποκομίσει ή τις ζημιές τις οποίες μπορεί να υποστεί στα πλαίσια της Κοινότητας: εμπορικό ισοζύγιο, νομισματική πολιτική κ.α. Ετέθη επίσης το ερώτημα γιατί δεν υπήρξε κάποια πολιτική απόφαση στα μεγάλα θέματα της εποχής. Πρέπει να σας διαβεβαιώσω ότι έχουμε απόλυτη συνείδηση της κρισιμότητας της διεθνούς κατάστασης, της μεγάλης έντασης που επικρατεί, της ραγδαίας κλιμάκωσης των εξοπλισμών, πυρηνικών δυστυχιών, και από τις δύο πλευρές. Πράγματι, θα περίμενε κανείς ότι, με τόσες εστίες κρίσης - όπως το Μεσανατολικό, το πρόβλημα της Κεντρικής Αμερικής, το πρόβλημα της Κύπρου, το πρόβλημα του Τσαντ, το πρόβλημα του Αφγανιστάν - θα μπορούσαμε και έπρεπε να έχουμε πάρει θέσεις.

Υπάρχουν δύο λόγοι για τους οποίους δεν πήραμε θέση. Ο ένας είναι η ολοκληρωτική αποτυχία στον οικονομικό τομέα. Σας λέγω ότι δεν υπήρξε συμφωνία σε τίποτα, και το εννοώ πλήρως, σε τίποτα. Κανείς δεν δεχόταν να χάσει μία δεκάρα, και θα ήταν λίγο

περίεργο αν ένα Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που απέτυχε τελείως στην αποστολή του, έπαιρνε θέση για θέματα εκτός Ευρώπης. Με ποιο δικαίωμα να ασχοληθούμε με τα προβλήματα των άλλων όταν δεν μπορούμε να λύσουμε τα εσωτερικά μας προβλήματα; Αυτό πράγματι, ήταν απόφαση δική μου και φέρω απόλυτα την ευθύνη.

Ο δεύτερος λόγος είναι ότι στις προπαρασκευαστικές συζητήσεις που έγιναν ανάμεσα στους συνεργάτες μας για να ετοιμαστεί ένα ανακοινωθέν στα πολιτικά θέματα, το μόνο σημείο στο οποίο υπήρχε απόλυτη σύμπτωση απόψεων ήταν το Κυπριακό. Και φυσικά δεν ήταν δυνατό από ένα Συμβούλιο, όσο και αν το θέμα αυτό πονάει εμάς του Έλληνας, να βγει μία απόφαση μόνο, για το Κυπριακό. Φοβούμαι πραγματικά ότι δεν έχει γίνει συνείδηση στην πολιτική ηγεσία της Ευρώπης, δεν κάνω επιλογή, είναι όλοι φίλοι προσωπικοί, το πόσο κρίσιμη είναι η ώρα, το πόσο δύσκολο θα είναι να αλλάξουμε πορεία αν περάσει ακόμη πολύς χρόνος.

(Χειροκροτήματα)

(Η συζήτηση, διακοπείσα στις 01.10 μ.μ., επαναλαμβάνεται στις 03.15 μ.μ.)

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΟΥ κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Αντιπροέδρου

Mr Cottrell (ED). - Mr President, ever helpful as I am towards the Presidency and its view of Parliament, I wonder if I might seek your advice on trying to solve a problem before it arises. Yesterday the President, Mr Dankert, stated that it would be in order for me to submit, in the form of a resolution or an amendment, a proposal that the special part-session from March 26, if approved by Parliament, should be held in Brussels. There now appears to be some doubt from the services of the President as to whether this is in order or not and whether such a resolution tabled by me would find its way to committee. This, of course, is not the proposal which I have put before the House. I merely wish the House to have an opportunity to express its view not only on whether that part-session should be held, but indeed where it should be held. I therefore welcome your clarification on this matter.

Πρόεδρος. - Κύριε Cottrell, η ολομέλεια και ο Πρόεδρος άκουσαν την παρατήρησή σας. Σας υπενθυμίζω ότι αύριο θα συνεδριάσει το Προεδρείο και το Διευρυνθέν Προεδρείο στα πλαίσια των εργασιών των οποίων θα συζητηθεί το θέμα και κατόπιν, είτε αύριο το βράδυ είτε μεθαύριο, θα τεθεί, όπως και εσείς το επιθυμείτε, το θέμα σε ψηφοφορία για να κριθεί από την ολομέλεια.